

## Szerencsétlen kandúrhistória

Hustoles úr egy vita során így szólt szomszédjához, Křička úrhoz: – Szép kis párt az a maguké, mondhatom. Ha egy bitófán függő csirkefogó nyakán elvágják a kötelet, akkor az a léhűtő nyomban jelölteti magát a pártjuk szavazólistáján.

Křička úr erre kijelentette: – No hiszen, jössz te még a mi utcánkba, Hustoles uram.

Hustoles úr politikai éleslátásán kívül egy nagy fekete kandúrt is birtokolt, amely naphosszat a szatócsboltja küszöbén üldögélt. A kandúr környékszerte közszeretetnek örvendett, a lakosság tisztelte derús természetéért, életvidámságáért, mert tudvalevő, hogy a jókedv fél egészség. De becsülték simulékonyságáért is, és soha senkinek eszébe se jutott volna, hogy a közelben ellensége akad a jeles állatnak.

Mindazonáltal akadt, mégpedig Křička úr személyében, aki a Hustoles úrral folytatott politikai szóváltás után ráparancsolt nyolcéves Josef fiára: – Pepíček, ha meglátod annak a hülye fráternek, Hustolesnek a fekete bestiáját, lépj a farkára!

Melyik gyerek nem teljesítene szíves-örömet egy ilyen magasztos küldetést?

Pepíček fogta magát, a szatócsbolthoz settenkedett, rálépett a kandúr farkára, és teljesítményét még azzal tetézte, hogy a kandúrt tetőtől talpig leköpdöste, amitől egy arra menő öregasszonynak majd meghasadt a szíve.

Aztán eliszkolt. A kandúr első pillanatban nem tudta,

mire vélje az esetet, de hosszas töprengés után arra a következtetésre jutott, hogy amit az a fiú tett vele, az fáj, és a víz, amit a szájából fújt rá, kellemetlen volt. Estére már odáig jutott, hogy bántalmazását megalázzónak érezte.

Eltökélte magában, hogy alaposan szemmel tartja a kölyköt.

Pepíček bátorságát az apja egy krajcárral jutalmazta, és kilátásba helyezett egy továbbit is, ha fiacskája kint tart szorgoskodásában, mivel Kříčka úr a kandúrban, amely politikai ellenfelének tulajdona volt, az egész ellenséges politikai pártot látta.

Pepíček tehát nemcsak a kandúr farkára, hanem az egész ellenpártra taposott, és nemcsak a kandúrt köpte le, hanem a párt összes híveit is, mert a fekete kandúr egyiküknek tulajdonát képezte.

Pepíček vidáman vágott bele a politikai harcba.

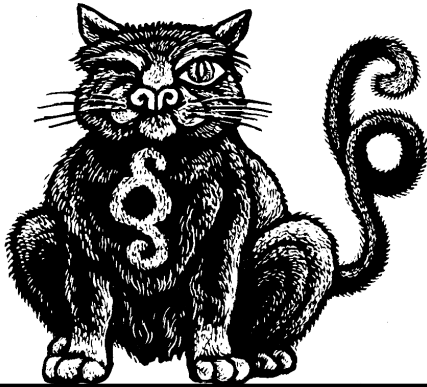
A kandúr a boltajtó előtt ül, mindenki azt hinné, hogy alszik. De a látszat csal. A kandúr csak alakoskodik. Ezt senki se veheti tőle rossz néven, mert nem járt iskolába, és így nem tudja, hogy az alakoskodás bűn...

A kandúr tehát tudatlanságában alvást színlel, és Pepíček se szó, se beszéd, rálép a farkára, és leköpi a fejét.

De a kandúr abban a pillanatban felugrik, és beleharap Pepíček lábába.

És mivel már belemelegedett a dologba, prüszkölni kezd, felkapaszkodik Pepíčekre, karmolja, sziszeg, morog, aztán még beleharap a Pepíček fülébe, leugrik róla, és a farkát magasba emelve faképnél hagyja a bömbölő fiút, elégedetten leheveredik a bolt küszöbére és békés dorombolásba kezd.

Amikor Pepíček véresen és böggve hazaért, Kříčka úr felkiáltott: – Hál' istennek, végre tetten értelek, Hustoles uram! – És elvitte Pepíčeket a rendőrkapitányságra, ahol a rendőrorvos megvizsgálta, jegyzőkönyvet vett



fel az esetről, azután a rendőrfelügyelő elrendelte, hogy a kandúrt vegyék őrizetbe és vessék alá állatorvosi vizsgálatnak.

Így aztán két rendőr a törvény nevében letartóztatta a kandúrt, és amikor el akart menekülni és karmolt és prüszkölt, nem maradt más hátra, mint elhozatni a városháza kocsiját és beszállíttatni, mivelhogy beleharapott egy rendőri egyenruhába, prüszkölt a rendőrökre, és ezzel hatóság elleni erőszakot követett el. Hogy mit morgott, azt nem lehetett megállapítani.

A kandúrt tehát elszállították a műszaki tudományok mezőgazdasági főosztályának állatorvosi osztályára, és magatartásáról a rendőrök jelentést tettek. – Amikor érte mentünk, karmolt, prüszkölt, harapott. Elküldtünk a városháza kocsijáért, és kétségbeesett harcok árán bedobtuk a szekérkasba. De mielőtt ez sikerült, le akarta rántani derekunkról a revolvert.

Felvették a jegyzőkönyvet, aláírták, és az államügyészség elé terjesztették.

Az államügyészség Hustoles urat elégtelen állatgondozással elkövetett kihágásban marasztalta el.

Először: a kandúr nem volt láncra kötve, és nem volt rajta szájkosár.

Másodszor: az eset a választások alatt történt, amikor az állatokon gyakran veszettség tör ki.

Harmadszor: Křička úr, a kandúr által megtámadott Josef fiú apja, és Hustoles úr, a Křička úr fiacskáját megtámadó fekete kandúr tulajdonosa között már hosszú idő óta politikai feszültség uralkodik. Ennélfogva az államügyészség bizonyítottan véli, hogy Hustoles úr kandúrja szándékosan cselekedett oly értelemben, hogy gazdája politikai ellenfele kifizénak testi sértést okozzon, ami sikerült is neki, és tettét végre is hajtotta. Mivel azonban az 1801. január 8-a óta érvényben levő osztrák törvény szerint a kandúrok gyengeelméjű személyeknek tekintendők, akikért tulajdonosaik vagyonukkal és életükkel szavatolnak, a felelősség kizárólag Hustoles urat terheli.

Időközben a műszaki tudományok mezőgazdasági főosztályának állatorvosi osztályán már megvizsgálták a kandúr lelki és testi állapotát, és a leleteket továbbították az államügyészségnek.

A szakvélemény így hangzott:

*František Hustoles úr számára*

*A megvizsgált egyed erős csontozatú, jól táplált, de csonthártyagyulladásban szenved, ezért harapása veszélyes lehet.*

*Ez oknál fogva kívánatos a megvizsgált egyed megsemmisítése.*

*Dr. M. Kašpárek*

Az államügyészség az iratot végrehajtás céljából a rendőrkapitányságra küldte, ahol azonnal a Hustoles úr ügyét tartalmazó iratkötegbe helyezték.

A kandúrt időközben átadták tulajdonosának, de hajnali öt órakor szegény családja legnagyobb meglepetésére négy rendőr beállított Hustoles úrért, és a szerencsétlen embert bekísérte a parancsnokságra. Az

országban a szigorú őrmester nem túl udvariasan megkérdezte az előállítottól: – Maga František Hustoles?

– Kérem, nagyságos uram!

A fiatal rendőrnek a szeme sarkában könnyek csilantak meg.

– Adja ide František Hustoles iratait, és ne böggjön! Odavitték az iratokat.

– Hustoles, hallgassa meg a helytartóság 75289. számú 1911. június 15-én kelt végzését:

*František Hustoles ügyében a 2145/65. számú állatorvosi szakvélemény alapján jóváhagyatik, hogy nevezett haladéktalanul kivégeztessék. E határozat ellen az 1867. február 12-i keltezésű marhavészről szóló törvény 5. paragrafusa szerint fellebbezésnek helye nincs.*

*Vaníček*

*Cs. és kir. helytartósági tanácsos*

– Amint látja – mondta a szerencsétlen férfinak a rendőrőrmester –, az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs. Írja össze hátrahagyott holmiját, és ne ríjon. A kivégzése biztos, csak meg kell várni Bécsből az ítélet jóváhagyását és a kivégzés módjára vonatkozó utasítást.

Én pedig valóban kíváncsi vagyok, hogyan mászott ki Hustoles úr ebből a slamasztikából.

*Zádor Margit fordítása*

## Šejba fegyenc lázadása

A börtönparancsnokság megvonta Šejba fegyencről a külön knédlit, amit a ministrálásért kapott.

Spórolni kellett, és egy knédli négy fillérbe került. Száz ministrálás egy évben az száz knédlit, vagyis négy koronát jelent. Így a négy koronát a börtönparancsnokság megtakarítja. Az igazgató a tenyerét dörzsölte.

Hogy kigúvad majd Šejba szeme, ha a mise után megtudja, hogy ingyen szolgált az úristennek.

A börtönparancsnok felöltötte az egyenruháját, és belépett a kápolnába, ahol már sorakoztak az elítéltek. Néhányan szivarcsikket találtak a folyosón, élvezettel rágsálták, és örültek, hogy nem hiába jöttek templomba. Az egyik életfogytiglanos a napot figyelte, amelynek sugarai áthatoltak a börtönkápolna ablakain.

Már tizenöt éve jár ide, és amikor nem süt a nap, állva szunyókál. A napsugarak gyakorolnak rá delejes hatást. Egész prédikáció alatt bámul beléjük, nem követi a misét, mechanikusan letérdel, veti a keresztet és csak a sugarakba bámul, amelyek kívülről jönnek. Ez az az erő bennük, amely vonzza az elítéltet. Mások a mennyezeten nézegették a festett őrangyal. Idővel az őrangyal elhalványult és helyenként bepiszkolódott. Ezért úgy nézett ki, mint az asztalosműhely bajuzos főfelügyelője. Az őrangyal fél kezét, amely olyan kövérre sikeredett, mint a lába, a fegyencek első sora felé nyújtotta, ahol a fiatalok elítéltek sorakoztak.

Többségük sunyin pislogott, mert oldalt álló rabfelügyelőjük kabátjából egy üveg rum kandikált elő.

Éjszakai szolgálatban és emelkedett hangulatban volt. Valamennyien biztosra vették, hogy hamisan rázendít: „Istenem, színed előtt...”

A közelükben állt a szakács, egy ősz rab. Hatodik évét tölti a börtönben, és örvendetesen gömbölyödik. A konyhafelügyelő szintén kövér, de a szakács a tizedik éve végére biztosan le hagyja. A konyhafelügyelő a szakács mellett áll, és mindketten ásítognak. Bár csak elkeződne a prédikáció, bárcsak vége volna a misének.

A misén töltött idő a leggyötremesebb egész héten. Az embernek pillanatonként le kell térdelnie, és rettenetes kínszenvedés egy ekkora hasat fölemelni.

Az öregrobok soraiból zokogás hallatszott. Valamennyien hátrafordultak. Persze megint az öreg Kutina sír, ugye?

Ellopta a húszezres postakasszát, most meg jajveszékel, hogy gyötri a lelkiismerete, és hogy nagyon sajnálja a kereskedelmi minisztert.

Jól szórakoznak rajta, de türtőztetik magukat, nehogy elárulják, hogy Kutina komédiázik.

Hadd legyen már valami jó balhé a prédikáció alatt, mint a múltkor, amikor a börtönkáplán Kutinára mutatott és ezt dörögte: –Róla vegyetek példát. Ő bánja a bűnét. Ő tudja, hogy az Isten visszafizeti a bűnt, és megjárják, akik nem tartanak bünbánatot. De ő sír, tudja, hogy egyes-egyedül a forró megbánás nyitja meg a mennyek kapuját. Mert az Isten irgalmas.

A káplán közbenjárására azután Kutina betegeknek járó étkezésben részesült. Új zokogással hálálja meg, és alig várja, hogy kezdődjék a prédikáció.

A börtönparancsnok az órájára pillant. A káplán ma tíz percet késett, pedig tegnap kártya közben figyelmeztette, nehogy aztán késsen a prédikációval, tudja jól, hogy tízkor a borozóban kell lennie. Szóvá is teszi, hogy

tartsa be az ígérését. A börtönben mindennek pontosan, olajozottan kell folynia, az istentiszteletnek is.

Végre a káplán föllépett a szószékre. Rövid, de velős beszédet készített. Morcos volt, mert ezeknek a prédikációknak egy kaptafára kell készülniük, és a börtönparancsnok felesége még azt hiszi, hogy másra nem telik tőle, ez pedig nagyon bántotta.

Arról nem is beszélve, hogy egy csomó borotvált arc és lenyírt fej bámul rá szigorú sorokban, ezt pedig utálatosnak találta.

Emelniük kellene a fizetését. Három aranyat kap prédikációként és tíz koronát egy miséért. Hogy beszédei nem túlságosan fejlesztik a fegyencek erkölcsi érzékét? Mégis mit akarnak három aranyért? Teszem azt, van háromszáz büntetett, tehát minden elítélt megjavítására kap egy krajcárt. Kevés, nem igaz? Tehát az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében... Beszült az úr jobb és bal oldalán megfeszített latorról. Dismasról és Kosmasról. Egyszerre csak összezavarodott és előről kezdte. Tehát Kosmas és Dismas. – Még ma este velem leszel a mennyországban. – És az igazgató úr előhúzza az óráját. Vagy úgy, tízre a borozóban kell lennie. Abból ugyan nem eszik, tegnap kártyán elnyert tőle egy aranyat, üljön csak tovább a helyén. Tovább beszélt a latrokról figyelve a parancsnok ideges mozdulatait. – Tudjátok meg, ó, bűnösök, hogy a mennyek nem nyílnak meg igazi bűnbánat nélkül. – Hogy tetteti magát az igazgató úr. Ha tovább is így folytatod, fél tizenegyig várhatsz az olaszokra meg a negyed liter borodra. Hogy a mennykő csapjon bele! Ma jönnek az olaszok. Akkor jobb, ha hamarabb befejezem. – A bűnös ember, mint amilyen az a lator volt, bűnbánatot tart és megbocsáttatik neki. Még ma velem leszel a mennyországban. E szavak érvényesek rátok is. Gondolkodjatok róla, és imádkozzunk a jóakarató emberekkel. Az Atya, a Fiú és a Szentlélek Isten nevében. Miatyánk...

A parancsnok boldogan mosolyog. Mégis eljut a borozóba, még mielőtt a taljánok fenekére néznek az utolsó hordónak is. Csak a misével is igyekezzék. Remélhetőleg van benne annyi lelkiismeret. A sekrestyénél megszólalt a csengő.

A parancsnok örömteli pillantást vetett Šejbára, aki éppen a misekönyvvel haladt az oltár felé, nyomában a káplán.

Csinálhatná gyorsabban. Ám Šejba teljes önátadásal ministrál, hogy megszolgálja a knédlit. Az jár a fejében, hogy tulajdonképpen két knédlije lesz.

Áhítattal mondja: – Konfiteor. – Két egész knédli. Hogy illatozik, amikor szeletelnek egy ilyen knédlit. Nem is szólva a zsírban pirított hagymáról.

Šejba nagyétkű férfiú, és lelkiismeretes ministráns. Most következik a Kyrie eleison és a Christe eleison. Három Kyrie, három Christe és megint három Kyrie. A könyörgést lassan és forrón ejti ki. Minél hosszabb a mise a kápolnában, annál kurtább az idő ebédig. Itt a kápolnában úr, a börtönben elítelt. Ezért aztán lassan válaszolgat, hogy nyújtsa a misét és csökkentse az időt az ebédig. Hiszen annyira örül a repetának.

– Et – cum – spiritu – tuo! – Mondta átszellemülten és lassan. A szakács bizonyára megint a legnagyobb knédlit választja ki számára.

A parancsnok vadul forgatta a szemét. Máskor már előrébb szoktak tartani, most pedig még mindig csak a szentleckénél vannak.

– Deo gratias – válaszolta Šejba ünnepélyesen a szentlecke felolvasása után. Az Úristen a tanúja, mennyire örül ma a hagymás zsírnak, amelyben a knédli úszik.

A parancsnok hátul ásított. Megállj csak, te akasztófáraló Šejba, legközelebb nem fogsz ilyen lassan válaszolgatva ministrálni, ha rájössz, hogy nem kapod meg a másik knédlit. Mintha nem lehetne a „Deo gratias”-t egyben „degrac”-nak ejteni, miért kell elnyújtani

mint a tésztát. De—ó—grá—ti—as... A káplán meg ezalatt tarthatja így a kezét, amíg a válasz elő nem mászik Šejba szájából. Olyan lassan veri a mellét, hogy az ember majd kiugrik a bőréből. Végre itt az Agnus dei és csöngetnek. Az ember majd meghal félelmében, hogy a taljánok érnek oda előbb. Šejba! Sötétzárkát érdemelsz, mert az Amen-t olyan lassan mondtad. Lóköző kerékkötő. Már rég túl lehetnénk a misén: – Ite missa est. – Milyen lassan töltötte a vizet a kehely elmosásához. Ez legalább háromperces késést eredményezett, nem is szólva a többiről...

A parancsnok csöndben elkáromkodta magát és határtalanul el volt keseredve. Áldozáskor olyat csapott a mellkasára, hogy csak úgy döngött. Milyen lassan csoszog Šejba.

Šejba szeme közben tűzben égett, és olyan lassú léptekkel vitte át a misekönyvet az oltár bal oldalára, hogy a parancsnoknak minden reménye szertefoszlott, hogy találkozik az olaszokkal.

Mindeközben Šejba egyre jobban örült az ebédjének. Zsírban fog úszni. A barna hagymadarabok pedig illatozni fognak rajta. Ha a knédli maga volt a menny, a hagymadarabok a csillagok a mennybolton.

– Iiiiite miiiiissa ést. – Šejba a választ még jobban elnyújtotta. – Deoóó gráátiaaaááásss – sziszegte hosszan. Darabokra vágja a knédlit kanállal, megsózza, megforgatja a zsírban.

Azután áldást kaptak az elítéltek, és felolvasták az Utolsó evangéliumot. – Kezdetben vala az Ige, és az Ige vala az Istennél, és Isten vala az Ige. – A parancsnok kétségbeesett, hogy János apostol evangéliumának kezdetét ilyen hosszúra vette.

Akkor még egy Miatyánk és Üdvözlégy gondolja a parancsnok, és hívatom Šejbát.

Végre elkövetkezett a végső Ámen. Kiment a folyosóra, és várt, amíg Šejba a kápolnából a cellájához ér.

– Šejba – szólt –, a börtön igazgatósága úgy döntött, hogy nem ad a ministrálásért repeta-knédlit. Aki szolgálni akar istennek, ingyen szolgáljon neki, nem knédliért. Megértette?

Így történt, hogy Šejba sztrájkba lépett. Nagy lelki tusa előzte meg, míg rászánta magát erre a lépésre. A mérleg egyik serpenyőjében az istenszolgálat, a másikban a knédli volt. A lelki táplálék, a misztikus kenyér és a kézzelfogható, ehető dolog között tusakodott. Az utóbbit választotta hosszas elmélkedés és a többi elítéltelet folytatott vita után. A 18-as számú cella másik öt elítélteje a vita gyors megoldása mellett foglalt állást: – Hát jó, ha nincs knédli, nincs ministrálás.

Šejba azonban félt, hogy megharagítja az Úristent. Ezen a szerencsétlen vasárnapon az asztal melletti padra telepedett le ebéd után. Jóllakott volt, bár nem annyira, mint más vasárnapokon, éhezni azonban nem éhezett.

– Az Úristen megharagudna – mindegyre ezt ismételte.

És belemélyedt egy vallásos tartalmú könyv böngészésébe. A börtönkönyvtár szórakoztató irodalma kizárólag ilyen könyvekből állt.

– Így van ez, fivéreim – szólt letéve a könyvet –, írva van, hogy a paraszt káromkodott meg szentségelt, miközben Nagypénteken szántott. Egyszer csak a derült égből egy villám agyonsújtotta mindkét ökrét.

Ez az ostobaság megneveltette a többieket. Šejba fölháborodott.

– Mi idelent, az Úristen odafönt, értitek – háborgott –, és én már csak olyan vagyok, hogy az Úristennek szolgálnék akár csak egy adag levesért is, nem is kellene knédlit adniuk nekem. És ha nem kapok semmit, akkor is elégedett leszek és azt mondom: az Úristen adta, az Úristen elvette, áldassék a neve.

Estére megéhezett. Általában vasárnap estére, mivel két knédlit kapott, meg szokta hagyni a húsadagja

felét, ma azonban, mivel csak egyet kapott, megette a húst, és nem tett félre semmit.

Azon morfondírozott, hogy legalább egy tányér levest adhatnának neki.

Szemmel láthatóan olyan bűnös gondolatnak tartotta, hogy fel-alá járkált a cellájában, és Miatyánkot imádkozott.

Úgy látszik, az imádkozás még nagyobb hatással volt az emésztésére, mint a levesrepeta bűnös gondolata. Minél többet és forróbban imádkozott, annál jobban mardosta az éhség. Tehetett bármit, a hit megadta magát az éhségnek. A hite kisebb volt, mint a knédli, ráadásul mindegyre zsugorodott, és a helyét a nagy és ízletes hagymás knédli töltötte ki.

Három éve dúskált a jóban minden vasárnap, és most még két évig ingyen szolgáljon az Úristennek? Miért veri őt az Isten? Talán még mindig a rablásért? Talán nem elég, hogy pár eltulajdonított krajcárért öt évet kell ülnie?

És még ma is micsoda gondot fordított a ministrálásra. Milyen szépen mondta: „Kyrie eleison”, „et cum spirito tuo”.

– A szentségit – szólt –, mi hasznom belőle?

Valaki a sarokból tiszteletlenül így válaszolt:

– Magától értetődik – szólalt meg egy másik: – Šejba egy ökör, ha velem történt volna, azt mondom: Tiszteletem, veszem a kalapom, és legközelebb ministráljatok magatok.

– Semmi bajod sem eshet, Šejba, te az eszeddel hozzájárulsz a szertartáshoz, ezért jár neked valami. Én csak tudom, hogy volt nálunk a faluban. A plébániáról ételt kapott, pénzt, disznóvágáskor májashurkát, véreshurkát, töpörtyűt és más toros ételeket. Bárcsak itt volna az a tál töpörtyű!

Beszélgetés indult a töpörtyűről, erről az elérhetetlen csemegéről, és hagyták Šejbát, hadd fortyogjon a

saját levében. Istentelen gondolatokkal tért nyugovóra is. Pokrócába csavarva lassan dűlőre jutott, melyik oldalra álljon.

Lehunyta a szemét, és knédli lebegett előtte. Elaludt. Azt álmodta, hogy a templomban ül. Az oltárnál egy fehér karinges ministráns szolgált, akinek a feje helyén egy knédli volt. Az áldozásnál már kettő, és az utolsó evangéliumnál három. Egyszer csak a knédlifek görögni kezdtek, egészen hozzá gurultak. Mellette ült a fegyintézet parancsnoka, akinek bilincsbe volt verve keze, lába. Az isten szerelmére, könyörgött egy knédliért. Šejba beleköpött az arcába, és az orra előtt megette mind a hármat. A maradék zsiradékot rákente a hajára, térdet hajtott, hálát adott istennek, és a börtönparancsnok nyalni kezdte a haját.

Kulcscsörgésre és az őr kiáltására ébredt: – Ébresztő, indulás a műhelybe. Csöngetésre elkészülni! Melyiküknek volt az a rémálma, hogy börtönbe van csukva? – A szokásos reggeli vicce volt ez, utána továbbment a következő cellához, ahol fuldokolva a nevetéstől ismét elsütötte.

– Hát jó – szólt öltözködés közben Šejba a társaihoz –, döntöttem, ha nem kapok knédlit, nem fogok ministrálni. Krisztus koporsóját sem őrizték ingyen.

És Šejba egész álló héten, ahányszor a parancsnokot megpillantotta, nevetett a markába.

Majd könyörgőre fogja, majd ismét maga ajánlja a knédlit. De erre Šejba így fog szólni: – Szó sincs róla! Két repetaknédli és csak azután ministrálok.

Vasárnap fél nyolckor jött a rabfelügyelő Šejbáért, hogy induljon a kápolnába előkészíteni a misét.

Šejbát játék közben találta, kenyérbélből gyúrt kockákkal ludak és rókát játszott.

– Nem megyek felügyelő úr – válaszolta nyugodtan, és a játékostársaihoz fordulva nemtörődömül odavetette: – Így nem tudom mindet beterejni a karámba.